

**Uchwała Nr VIII/58/2011
Rady Powiatu Krośnieńskiego
z dnia 28 czerwca 2011 r.**

w sprawie uchwalenia „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011-2015”

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1592 z ze zm.), art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz.1362 z późn. zm.), art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.), po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami, **Rada Powiatu Krośnieńskiego**

uchwała

co następuje:

§ 1

1. Uchwala się „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011-2015”.
2. Program, o którym mowa w ust. 1, stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

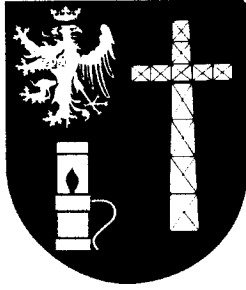
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Krośnieńskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY
Andrzej Kręzałek

*Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr VIII/58/2011
Rady Powiatu Krośnieńskiego
z dnia 28 czerwca 2011 roku*

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2011 – 2015**

Krosno 2011 rok

Spis treści:

WSTĘP	3
I. PRZEMOC W RODZINIE	4
1. ZAGADNIENIA OGÓLNE	4
1.1. PRZYCZYNY PRZEMOCY	5
1.2. RODZAJE PRZEMOCY	5
1.2.1. Przemoc fizyczna	5
1.2.2. Przemoc psychiczna	5
1.2.3. Przemoc seksualna	6
1.2.4. Przemoc ekonomiczna	6
1.2.5. Zaniedbywanie	6
1.3. FAZY CYKLU PRZEMOCY	6
1.4. KRZYWDZENIE DZIECI	7
1.5. DEFINICJA KRYZYSU I INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	8
2. POMOC INSTYTUCJONALNA OFIAROM PRZEMOCY	10
3. FORMY PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY	12
3.1. Zadania polskich instytucji i służb społecznych w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie	13
Policja	13
Prokuratura	13
Działalność gmin – Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	14
Pomoc społeczna: Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	15
Służba zdrowia	16
Organizacji pozarządowe	17
II. DIAGNOZA SYTUACJI ZWIĄZANEJ ZE STOSOWANIEM PRZEMOCY I OCHRONĄ OFIAR PRZEMOCY W POWIECIE KROŚNIENSKIM	18
Dane Komendy Miejskiej Policji w Krośnie obrazują przeprowadzone interwencje domowe następująco:	23
III. REALIZACJA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE KROŚNIENSKIM	25
CEL GŁÓWNY PROGRAMU	27
OPIS PRIORYTETÓW	27
Harmonogram działań wraz z finansowaniem realizacji poszczególnych zadań	31
Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie	31
na lata 2011-2015	31

WSTĘP

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej (art.30) „Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”; natomiast zgodnie z art. 31 cyt. ustawy „Wolność człowieka podlega ochronie prawnej. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje.” Biorąc pod uwagę powyższe nakazy ustawy zasadniczej wobec nikogo nie można stosować ani przymusu, ani przemocy. Tym bardziej nie można dopuszczać do powstawania, utrwalania i trwania zjawiska przemocy, w tym przemocy w rodzinie.

Żyjemy w niezwykle trudnych i niebezpiecznych czasach. Ludzie przesyleni są zazdrością i nienawiścią do siebie nawzajem, a przemoc fizyczna, psychiczna, znęcanie się, maltretowanie dzieci i inne zachowania zagrażające życiu i zdrowiu człowieka na stałe są wkomponowane w krajobraz świata. Obecnie problem przemocy, staje się tematem bardzo modnym, nagłaśnianym. Media niemal codziennie donoszą o przykrych wydarzeniach, których podłożem jest stosowanie różnych form przemocy, zwłaszcza wobec dzieci.

Institucje rządowe i samorządowe, a także wiele organizacji pozarządowych podejmuje wielorakie działania mające zapobiegać i chronić osoby narażone na przemoc. Podejmowane są również działania wobec sprawców przemocy, poprzez restrykcyjny sposób karania czy też poprzez programy korekcyjno - edukacyjne.

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie będzie realizowany w szczególności w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).
- 2) Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.).
- 3) Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536).
- 4) Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.).
- 5) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- 6) Strategię rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Krośnieńskim na lata 2008-2015.
- 7) Prawo prasowe i inne akty prawne.

Zadania wynikające z „Powiatowego programu...” finansowane będą z budżetu Powiatu Krośnieńskiego. Dodatkowo Powiat będzie występował o pozyskanie środków w ramach programów celowych i konkursowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, a także środków z funduszy Wspólnoty Europejskiej, m.in. Europejskiego Funduszu Społecznego.

„Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2011-2015” wpisuje się w „Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Krośnieńskim na lata 2008 - 2015”.

I. PRZEMOC W RODZINIE

1. ZAGADNIENIA OGÓLNE

Rodziny są skomplikowanymi systemami społecznymi, które składają się z podsystemów – rodzica i dziecka, rodzeństwa, męża, żony. Rodziny są również składnikami większych systemów, takich jak społeczności lokalne, współpracownicy, społeczeństwo. Żeby w pełni zrozumieć rodzinę musimy poznać osobowości poszczególnych jej członków, funkcjonowanie systemów rodzinnych i ich powiązania z całą rodziną, a także środowisko zewnętrzne, dzięki któremu relacje rodzinne rozwijają się i zmieniają.

Na pojawianie się przemocy w rodzinie ma wpływ wiele czynników, które warunkują określone zachowania sprawców przemocy, zachowanie ofiar przemocy, określone rodzaje przemocy i sposoby radzenia sobie z przemocą, w tym korzystanie z pomocy instytucji wyspecjalizowanych do niesienia pomocy ofiarom.

Definicja przemocy w rodzinie znajduje się w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

***Przemoc w rodzinie** - to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób – członków rodziny (dzieci, kobiety, osoby okresowo niepełne, starsze), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

Cechy charakterystyczne przemocy domowej to:

- intencjonalność,
- planowość,
- ukierunkowanie na wyrządzenie drugiej osobie krzywdy, szkody, cierpienia,
- przemoc dotyczy relacji z bliskimi, w której istnieje nierówny układ sił,

- w akcie przemocy dochodzi do wykorzystywania władzy i siły fizycznej, psychicznej, materialnej przez silniejszego nad słabszym.

1.1. PRZYCZYNY PRZEMOCY

Stosowaniu przemocy we współczesnych czasach sprzyjają: bezrobocie, alkoholizm, stres, bieda i lenistwo, narkomania, eksponowanie przemocy w środkach masowego przekazu, rozluźnienie więzi rodzinnych, pewnego rodzaju moda na przemoc.

Ofiarami przemocy bywają głównie kobiety, dzieci i młodzież, a także ludzie starsi; z rodzin o różnym statusie materialnym i społecznym. Stwierdza się coraz więcej przypadków użycia przemocy w rodzinie, jednak wiele z nich nadal pozostaje ukrytych. Dorosłe ofiary przemocy często cierpią na niskie poczucie wartości, depresję, lęki, fobie, napady paniki, izolują się społecznie, boją się odczuwać i wyrażać emocje, izolują się uczuciowo, są nieasertywne i niezdolne do wyznaczania granic, bezradne, nieempatyczne, wreszcie – i same są sprawcami przemocy.

1.2. RODZAJE PRZEMOCY

1.2.1. Przemoc fizyczna

to zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, które może prowadzić do bólu i fizycznych obrażeń. Przemoc tego typu może wystąpić w dwóch postaciach czynnej i biernej. Forma czynna to poszturchiwania, szczypanie, popychanie, gryzienie, kopanie czy bicie przedmiotami. Natomiast forma bierna przejawia się w zakazach np. mówienia, chodzenia, załatwiania potrzeb fizjologicznych czy w zamknięciu w areszcie domowym.

1.2.2. Przemoc psychiczna

to działanie mające na celu poniżanie i upokarzanie, pozbawianie ofiary osobistej mocy, izolowanie od otoczenia i narzucanie własnych sądów. Prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie. Cechą tego typu przemocy jest to, iż nie pozostawia ona widocznych śladów. Ponadto trudno ustalić rozmiar psychicznego skrzywdzenia.

1.2.3. Przemoc seksualna

to wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokajania potrzeb seksualnych sprawcy np. nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia, a także krytykowanie zachowań seksualnych.

1.2.4. Przemoc ekonomiczna

prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka.

1.2.5. Zaniedbywanie

to niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka zarówno fizycznych (właściwe odżywianie, ubieranie, ochrona zdrowia, edukacja) jak i psychiczno - emocjonalnych (poczucia bezpieczeństwa, miłości rodzicielskiej, troski).

1.3. FAZY CYKLU PRZEMOCY

W pierwszych latach rozwijania się zjawiska przemocy występuje specyficzny cykl przemocy, składający się z trzech następujących po sobie i powtarzających się faz.

W fazie pierwszej narasta napięcie oraz agresywność sprawcy. Każdy drobiazg wywołuje jego irytację, najmniejsza rzecz jest powodem do awantury, prowokuje kłótnie, staje się coraz bardziej niebezpieczny. Osoba doświadczająca tego stanu stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie. Czasem, nie mogąc wytrzymać napięcia, sama prowokuje spięcie, by wreszcie mieć to za sobą.

Następuje wówczas **druga faza – faza gwałtownej przemocy.** Z mało istotnych powodów dochodzi do ataku agresji i rozładowania złości. Osoba doświadczająca przemocy doznaje zranień fizycznych i psychicznych, znajduje się w stanie szoku. Stara się uspokoić sprawcę i ochronić siebie. Odczuwa przerażenie, złość, bezradność, wstyd, traci ochotę do życia.

W trzeciej fazie – tzw. Faza „miodowego miesiąca”, wszystko się zmienia. Gdy partner wyładował już swoją złość i zaczyna sobie zdawać sprawę ze swoich czynów, nagle staje się inną osobą. Tłumaczy się i usprawiedliwia, ma poczucie winy, okazuje skruchę, przeprosza, obiecuje poprawę, zaczyna okazywać ciepło i miłość, przynosi prezenty. Ofiara zaczyna wierzyć w zmianę oraz w to, że przemoc była jedynie incydentem. Jednak wkrótce znów zaczyna się faza narastania napięcia i wszystko się powtarza. Jediną różnicą jest fakt,

iz z biegiem czasu skraca się długość „miodowego miesiąca”, a wydłuża czas trwania faz poprzednich, a ich dotkliwość jest coraz silniejsza.

Takie cykle mogą trwać wiele lat. Znajomość ich przebiegu jest niezwykle ważna dla tych, którzy pomagają ofiarom przemocy w rodzinie. Osoby krzywdzone najczęściej szukają pomocy, kiedy wystąpi ostra przemoc (wtedy najczęściej uciekają, wzywają policję, szukają ratunku) lub po akcie przemocy (zgłaszają się do placówek pomocowych, dzwonią do telefonów zaufania, przychodzą do lekarza, skarżą się sąsiadom itp.). Czasem poszukują pomocy w fazie narastania napięcia, gdy zaczynają się bać i czują, że wydarzy się coś złego. Natomiast najczęściej wycofują się z kontaktu z osobami pomagającymi, zmieniają zeznania, bronią i usprawiedliwiają zachowania sprawców w fazie miodowego miesiąca. Ta faza to także czas odzyskiwania przez ofiary kontroli i mocy. Nie trwa to jednak długo i cykl się powtarza.

1.4. KRZYWDZENIE DZIECI

Przemoc wobec dziecka to wyrządzona nieprzypadkowo, bądź w skutek zaniedbania lub bezczynności krzywda, której można było uniknąć, a która ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychospołeczny dziecka. Krzywda ta łamie prawa dziecka i zakłóca jego optymalny rozwój, hamując potencjalne możliwości oraz naturalne dążenie człowieka do samorealizacji. Z przemocą dziecko może się zetknąć właściwie wszędzie: w rodzinie, w szkole na lekcji i na przerwie, w grupach rówieśniczych. Jednakże zjawisko przemocy wobec dziecka jest szczególnie dotkliwe, gdy dochodzi do niej w rodzinie, czyli w środowisku, w którym dziecko przeżywa najważniejsze lata kształtowania się podstaw psychiki, systemu wartości i przekonań, poglądów na innych i na siebie samego. W ostatnim czasie coraz częściej i więcej mówi się o przemocy wobec dzieci. Bez względu na jej rodzaj jest ona przejawem złego traktowania i krzywdzenia drugiego człowieka. Dochodzi do niej w różnym wieku jego życia. Mówi się nawet o przemocy w okresie płodowym.

Znęcanie się nad dziećmi może przybierać różne formy, od najprostszych do niesłychanie wyrafinowanych, wręcz sadystycznych. Terminem, którym posługiwano się dla oddania istoty stosowanej przemocy wobec dziecka było wprowadzone w 1961r. określenie „syndrom dziecka bitego”. Przez „*syndrom dziecka bitego*” rozumiano stan kliniczny u małego dziecka, które doznało poważnego fizycznego obrażenia, stanowiącego przyczynę trwałych uszkodzeń ciała lub śmierci. Na przestrzeni lat termin ten ulegał zmianom i tak w miejsce „syndromu dziecka bitego” zaczęto używać określenia „dziecko maltretowane” i coraz częściej obejmowano nim

nie tylko zachowania o charakterze przemocy fizycznej, ale również wykorzystywanie seksualne dzieci i emocjonalne maltretowanie.

Rodzaje przemocy wobec dzieci

Przemoc najczęściej przejawia się w czterech wymiarach:

- przemoc fizyczna,
- przemoc psychiczna,
- nadużycie seksualne,
- zaniedbywanie.

Krzywdę tę mogą wyrządzić między innymi rówieśnicy (tzw. przemoc rówieśnicza), rodzice (tzw. przemoc rodzicielska), a nawet instytucje (tzw. przemoc strukturalna) lub media (tzw. przemoc medialna).

Przemocy wobec dzieci nie należy zawężać do drastycznych przypadków przemocy fizycznej, która - obok zaniedbania - jest stosunkowo najłatwiejsza do wykrycia. Najtrudniej zdiagnozować samodzielnie występującą przemoc psychiczną - np. wyzwiska, straszenie, stawianie za wysokich lub sprzecznych wymagań, ale też nadmierna opiekuńczość, a nawet korumpowanie. Krzywdzeniem dzieci jest też ich zaniedbywanie poprzez brak zapewnienia potrzeb niezbędnych do prawidłowego rozwoju - związanych z odżywianiem, ubiorem, schronieniem, higieną, opieką medyczną, kształceniem, ale też potrzebami psychicznymi - miłości, przynależności i bezpieczeństwa. Zaniedbanie emocjonalne to również np. przemoc między rodzicami na oczach dziecka.

1.5. DEFINICJA KRYZYSU I INTERWENCJI KRYZYSOWEJ

Kryzys to zdarzenie nagłe lub narastające, zagrażające życiu, zdrowiu, mieniu lub środowisku człowieka, przeciwstawienie się któremu wymaga sił i środków przekraczających lokalne możliwości. Ludzkość od początków swego istnienia ma do czynienia z sytuacjami kryzysowymi. Są one wywoływane zdarzeniami losowymi, niepowodzeniami osobistymi oraz porażkami życiowymi. Życie każdego człowieka naznaczone jest ciągłymi zmianami w następstwie krytycznych wydarzeń. Żyjemy w otoczeniu, w środowisku niepewnym, gdzie obok wartości pozytywnych występują również i negatywne, powodujące stan wewnętrznej nierównowagi. Wyróżnia się cztery fazy reakcji kryzysowej:

Faza I - pojawia się narastające uczucie niepokoju i napięcia, prowadzące do uruchomienia znanych już sposobów prowadzących do utrzymania homeostazy,

Faza II - dodatkowo występuje dezorganizacja działania i silna potrzeba pomocy. Osoba pozostająca w kryzysie uznaje, że nie jest w stanie przezwyciężyć trudności, uważa się za pokonaną, ulega obniżeniu poczucie własnej wartości, wzrasta napięcie, jednak pojawia się najsilniejsza podatność na zmianę,

Faza III - na skutek istniejącego napięcia, następuje mobilizacja wszystkich rezerw psychicznych w celu znalezienia nowych sposobów rozwiązania problemu,

Faza IV - kryzys się kończy, następuje satysfakcjonujące rozwiązanie, bądź na skutek niepowodzenia, efektem staje się zachowanie nieprzystosowawcze, co oznacza utrzymywanie się homeostazy pozornej, ze zwiększoną podatnością na sytuacje podobne do tej, która wywołała kryzys.

Interwencja kryzysowa jest formą specjalistycznej pomocy w nagłych zdarzeniach, skierowaną na podtrzymanie emocjonalne. Została pomyślana jako szczególny sposób krótkiej psychoterapii skutecznej w drugiej fazie kryzysu. Wykorzystuje jej dwie cechy charakterystyczne: potrzebę pomocy i silną podatność na zmiany. Interwencję kryzysową jako formę pomocy psychologicznej, polegającą na kontakcie terapeutycznym, skoncentrowanym na problemie wywołującym kryzys, czasowo ograniczonym, w którym dochodzi do konfrontacji osoby z kryzysem i do jego rozwiązania. Termin „interwencja kryzysowa” zarezerwowany jest dla działań profesjonalistów, przygotowanych do udzielania pomocy w sytuacjach kryzysu. Pomoc ta powinna być udzielana osobom, które przeżyły szczególnie drastyczne doświadczenia jak: gwałt, pobicie, brutalna kradzież, utrata bliskiej osoby, uczestniczenie w katastrofie, wypadku drogowym, itp. Profesjonalna pomoc ogranicza bezpośrednie skutki kryzysu oraz zapobiega skutkom w odległej przyszłości. Brak prawidłowej pomocy lub nieodpowiednia pomoc mogą spowodować szkody w postaci niekorzystnych i nieodwracalnych zmian psychicznych lub utrwalenia niekorzystnej sytuacji życiowej. W praktyce na interwencję kryzysową składają się najczęściej następujące działania:

- udzielenie wsparcia emocjonalnego ułatwiającego odreagowanie emocji;
- konfrontowanie z rzeczywistością i przeciwdziałanie tendencjom do zaprzeczania i zniekształcania, aby sformułować najważniejszy w danym momencie problem do rozwiązania;
- dokonanie oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie pod względem ich przystosowawczego bądź też nieprzystosowawczego charakteru;
- odwołanie się do sprawdzonych strategii radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych lub stworzenie nowych;

- utworzenie planu pomocy.

Interwencja kryzysowa to specyficzny rodzaj pomocy szczególnie uwarunkowany rodzajem trudności, w jakich znajduje się człowiek lub grupa, na przykład rodzina. Najczęściej są to sytuacje lub wydarzenia krytyczne, to znaczy takie, które w sposób istotny zakłócają tok dotychczasowej regulacji stosunków człowieka z otoczeniem tak, że zachodzi konieczność poważnych, aktywnych zmian w krótkim czasie, aby można było przezwyciężyć kryzys, a nawet wykorzystać go dla rozwoju jednostki czy zapobiec patologii. Interwencja kryzysowa może przebiegać w różnych formach:

- kontaktu telefonicznego;
- bezpośredniego kontaktu w ośrodku interwencji kryzysowej;
- interwencji w miejscu zamieszkania lub przebywania osoby w kryzysie.

W europejskich ośrodkach interwencji kryzysowej przeważa model pomocy ambulatoryjnej z możliwością bezpośredniego bądź telefonicznego kontaktu z osobą potrzebującą pomocy.

2. POMOC INSTYTUCJONALNA OFIAROM PRZEMOCY

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;

- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do zadań własnych samorządu województwa należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 2) inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 3) opracowywanie ramowych programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 4) organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Organy administracji rządowej i samorządowej współdziałają z organizacjami pozarządowymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływania na osoby stosujące przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Podstawowymi aktami prawnymi stosowanymi w przypadku stwierdzenia przemocy są:

- kodeks karny i kodeks postępowania karnego, kodeks postępowania w sprawach wykroczenia,
- kodeks cywilny i kodeks postępowania cywilnego
- kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- kodeks postępowania administracyjnego.

3. FORMY PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY

a) Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Ośrodki interwencji kryzysowej udzielają pomocy w różnorodnych sytuacjach: od kryzysów normatywnych do ostrych kryzysów sytuacyjnych, takich jak próba samobójcza, śmierć bliskiej osoby czy zdrada.

Szczególne zadania stają przed ośrodkami interwencji kryzysowej w dużych aglomeracjach miejskich, gdzie często dochodzi do groźnych wypadków komunikacyjnych, rabunków, kradzieży, gwałtów, zabójstw, gdzie problemy wynikają z biedy, narkomanii, alkoholizmu, bezdomności, a ofiary tych wydarzeń stają się klientami tych ośrodków.

Zazwyczaj ośrodki interwencji kryzysowej prowadzą miejsca hotelowe dla ofiar przemocy w rodzinie.

b) Poradnictwo specjalistyczne

Celem funkcjonowania poradnictwa jest niesienie pomocy osobom doznającym przemocy, poszkodowanym w wyniku zdarzeń losowych, znajdujących się w sytuacjach kryzysu. W skład poradnictwa specjalistycznego wchodzi: poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagogiczne i rodzinne. W ramach konsultacji prawnych prawnik udziela wszelkich porad i informacji, m.in. z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów, prawa cywilnego. Konsultacje psychologiczne obejmują doradztwo, wsparcie, poradnictwo indywidualne i rodzinne oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów życiowych.

Zazwyczaj świadczenia poradnictwa specjalistycznego odbywają się w Punktach Interwencji Kryzysowej.

c) Interdyscyplinarne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W skład zespołów interdyscyplinarnych, wchodzi przygotowani do skutecznego zajmowania się problematyką przemocy specjaliści z szerokiego obszaru problemu przemocy. Zadaniem takiego zespołu jest: kompleksowe zajmowanie się rodzinami, w których dochodzi do przemocy, monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy, a w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, poinformowanie o tym odpowiednich służb, zbieranie i przekazywanie informacji na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie, gromadzenie informacji na temat miejsc, osób i możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie tworzenia nowych miejsc pomocy dla osób krzywdzonych, wspieranie już istniejących placówek, inicjowanie działań zmierzających do podniesienia kwalifikacji osób

mających w swojej pracy kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy – organizowanie szkoleń, konferencji itp.

3.1. Zadania polskich instytucji i służb społecznych w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Policja

Do podstawowych zadań policji należy m.in:

1. Ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra.
2. Inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi.
3. Wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem to:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub wnioski o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienia okoliczności czynu,

- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujęcia sprawcy,
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci np. dozoru policyjnego, tymczasowego aresztowania.

Działalność gmin – Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa także na samorządach lokalnych. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Możliwości działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin:

1. Udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychospołecznej i prawnej poprzez:

a) tworzenie i prowadzenie:

- punktów informacyjno-konsultacyjnych
- schronisk dla ofiar przemocy domowej
- ośrodków interwencji kryzysowej
- telefonów zaufania
- programów środowiskowych

b) inicjowanie powstawania i wspieranie:

- organizacji społecznych pomagających ofiarom przemocy domowej
- grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej

Zadania te powinny być umieszczone w gminnym programie rozwiązywania problemów alkoholowych. Na realizację tego programu gmina przeznaczona środki z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu.

2. W przypadku gdy aktem przemocy towarzyszy picie alkoholu należy powiadomić gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, która zgodnie z prawem powinna:

- przeprowadzić dokładne rozeznanie sytuacji (wywiad środowiskowy),
- wezwać osobę nadużywającą alkoholu i stosującą przemoc na rozmowę ostrzegawczą, informującą o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy wobec bliskich,

- udzielić wsparcia socjalnego, psychologicznego, prawnego osobom poszkodowanym,
- poinformować członków rodzin o możliwościach szukania pomocy w zakresie problemów alkoholowych i przemocy domowej,
- prowadzić dokumentację przypadku,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadomić organy ścigania,
- w razie konieczności powiadomić policję i wnioskować o objęcie rodziny działaniami zgodne z kompetencjami, np. wizyty dzielnicowego,
- w razie konieczności powiadomić ośrodek pomocy społecznej i wnioskować o objęcie rodziny działaniami zgodne z kompetencjami,
- wnioskować do sądu rejonowego o zastosowanie, wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- współpracować z innymi instytucjami i organizacjami pomagającymi ofiarom przemocy domowej w środowisku lokalnym.

Pomoc społeczna: Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z ustawą o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu.

Pomocy społecznej udziela się także w przypadku: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, alkoholizmu, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich bądź z niej wynikać. W strukturach lokalnych działają Miejskie lub Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, na poziomie powiatu Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie lub Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją.

W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby (Niebieska karta – załącznik do wywiadu),
- przygotowuje wszechstronny plan pomocy,
- monitoruje efekty podjętych działań,

- pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc,
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy w uzasadnionych przypadkach:
  - udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych,
  - udziela pomocy rzeczowej np. przekazanie odzieży, żywności,
  - udziela zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się
- informuje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym,
- wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach interwencji kryzysowej,
- w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania,
- może organizować i prowadzić np. punkty informacyjne, ośrodki pomocy ofiarom, grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, świetlice dla dzieci,
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami.

Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach,
- poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,

- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanых oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania.

Organizacji pozarządowe

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp. Organizacje pozarządowe to głównie stowarzyszenie, fundacje, kluby. W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizują: telefony zaufania, punkty informacyjno - konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, hostele, świetlice dla dzieci.

Współpraca służb i instytucji:

Ofiary przemocy domowej potrzebują zwykle pomocy psychologicznej, prawnej, materialnej, socjalnej, medycznej, a także wsparcia. Niezmiernie istotna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, a co za tym idzie tworzenie lokalnych koalicji.

Czynniki sprzyjające podniesieniu skuteczności pomocy ofiarom przemocy domowej świadczonej przez różne służby:

- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych składających się z przedstawicieli różnych instytucji, np. policjant, pracownik socjalny, lekarz, pedagog,
- znajomość miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- przekazywanie i zbieranie informacji od poszczególnych osób i instytucji pomagających rodzinom,
- konsekwentne egzekwowanie świadczeń wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy domowej oraz sposobów skutecznej interwencji i możliwości pomocy,
- odpowiednia dokumentacja poszczególnych przypadków, form udzielania pomocy i efektów. Odpowiednio prowadzona dokumentacja jest niezwykle pomocna w ewentualnym postępowaniu karnym przeciwko sprawcy.

II. DIAGNOZA SYTUACJI ZWIĄZANEJ ZE STOSOWANIEM PRZEMOCY I OCHRONĄ OFIAR PRZEMOCY W POWIECIE KROŚNIEŃSKIM

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki oraz konieczność wypracowania różnych form pomocy, wymaga systemowego i profesjonalnego diagnozowania sytuacji związanej ze stosowaniem przemocy w skali powiatu. Diagnoza przemocy w rodzinie występującej na terenie Powiatu Krośnieńskiego sporządzona została w oparciu o dane będące w dyspozycji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie oraz Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej działających na terenie Powiatu, a także danych uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji w Krośnie. Należy zauważyć, iż w diagnozie brak informacji z terenu Gminy Jaśliska, która „wydzieliła” się z Gminy Dukła i nie posiada jeszcze własnych statystyk.

Biorąc pod uwagę stale kształtowanie się i profesjonalizację działań w obszarze przeciwdziałania przemocy rodzinie, w diagnozie wykorzystano dane w/w instytucji z lat 2009-2010.

Tabela Nr 1. Skala przemocy w rodzinie oraz częstotliwość jej występowania

Wyszczególnienie	Lata	Liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy domowej	Częstotliwość		
			1 raz w roku	od 2 do 5 razy w roku	6 razy w roku i więcej
Powiat Krośnieński	2009	110	55	33	22
	2010	84	34	30	20
gm. Chorkówka	2009	1	-	1	-
	2010	4	-	4	-
gm. Dukła	2009	5	3	1	1
	2010	7	5	1	1
gm. Iwonicz Zdrój	2009	10	2	6	2
	2010	10	4	4	2
gm. Jedlicze	2009	30	17	8	5
	2010	18	10	5	3
gm. Korczyna	2009	5	1	2	2
	2010	8	-	1	7
gm. Krościenko Wyżne	2009	16	12	4	0
	2010	13	7	5	-

gm. Miejsce Piastowe	2009	1	-	-	1
	2010	1	-	-	1
gm. Rymanów	2009	39	20	11	8
	2010	19	7	8	4
gm. Wojaszówka	2009	3	-	-	3
	2010	4	-	2	2

Jak widać z powyższego zestawienia skala zjawiska przemocy w Powiecie Krośnieńskim nieco zmniejszyła się w porównaniu roku 2009 do roku 2010. Również GOPS-y wskazują najczęściej na występowanie sytuacji przemocowych na raz w roku, następnie 2 do 5 razy do roku. Przypadki stosowania przemocy o częstotliwości 6 razy w roku i więcej, są raczej sporadyczne na terenie całego Powiatu Krośnieńskiego wg danych ośrodków pomocy społecznej.

Liczbę poszkodowanych w wyniku stosowania przemocy obrazuje Tabela Nr 2.
Tabela Nr 2 Liczba osób poszkodowanych w wyniku stosowania przemocy.

Wyszczególnienie	Lata	Ogółem osoby poszkodowane	kobiety			mężczyźni			dzieci		
			ogółem	z tego w wieku poprodukcyjnym*	z tego niepełno - sprawne	ogółem	z tego w wieku poprodukcyjnym*	z tego niepełno - sprawni	ogółem	z tego do 13. r. ż.	z tego niepełno - sprawne
Powiat Krośnieński	2009	186	115	26	24	8	4	1	63	40	19
	2010	193	88	32	16	11	3	1	94	59	10
gm. Chorkówka	2009	6	-	-	-	-	-	-	6	3	1
	2010	8	-	-	-	-	-	-	8	5	2
gm. Dukla	2009	5	3	2	1	-	-	-	2	2	-
	2010	15	6	4	-	-	-	-	9	7	1
gm. Iwonicz Zdrój	2009	10	10	1	-	-	-	-	-	-	-
	2010	39	10	-	2	-	-	-	29	15	1
gm. Jedlicze	2009	42	28	8	4	-	-	-	14	10	4
	2010	32	22	15	1	-	-	-	10	8	2
gm. Korczyna	2009	16	4	1	1	3	2	-	9	6	3
	2010	29	9	2	2	6	1	-	14	8	1
gm. Krościenko Wyżne	2009	26	23	3	11	0	0	0	3	2	1
	2010	29	15	7	7	3	1	1	11	5	1

gm. Miejsce Piastowe	2009	4	1	-	-	1	-	-	2	-	-
	2010	1	1	1	1	0	-	-	0	-	-
gm. Rymanów	2009	70	43	10	7	4	2	1	23	13	10
	2010	28	21	3	2	1	0	0	6	4	2
gm. Wojaszówka	2009	7	3	1	-	-	-	-	4	4	-
	2010	12	4	-	1	1	1	-	7	7	-

Z powyższej tabeli można wywnioskować, że chociaż zmniejszyły się przypadki stosowania przemocy w roku 2010 w stosunku do roku 2009, to jednak ilość osób poszkodowanych wcale się nie zmniejszyła. Najczęściej ofiarami przemocy w Powiecie Krośnieńskim stają się kobiety w wieku produkcyjnym oraz dzieci do 13 roku życia.

Rozmiar przemocy wobec dzieci przedstawia Tabela Nr 3.

Tabela Nr 3. Liczba dzieci poszkodowanych w wyniku przemocy przez pijanych rodziców /opiekunów

Wyszczególnienie	Lata	Ogółem liczba dzieci	z tego do 13 r. ż.	Kim byli sprawcy?	z tego od 14 do 18 r. ż.	Kim byli sprawcy?
Powiat Krośnieński	2009	46	32	XXXXXXXXXX	14	XXXXXXXXXX
	2010	70	47		23	
gm. Chorkówka	2009	-	-	-	-	-
	2010	1	1	rodzice	-	-
gm. Dukla	2009	2	2	ojciec	-	-
	2010	9	7	konkubent, ojciec	2	konkubent, ojciec
gm. Iwonicz Zdrój	2009	-	-	-	-	-
	2010	15	10	ojciec	5	ojciec
gm. Jedlicze	2009	14	10	ojciec, rodzeństwo	4	ojciec, rodzeństwo
	2010	10	8	ojciec, rodzeństwo	2	ojciec, rodzeństwo
gm. Korczyn	2009	9	6	ojciec, matka	3	ojciec, matka
	2010	14	8	ojciec, matka	6	ojciec, matka
gm. Krościenko Wyżne	2009	3	2	rodzice	1	rodzice
	2010	11	5	rodzice	6	rodzice

gm. Miejsce Piastowe	2009	2	1	matka	1	matka
	2010	0	-	-	-	-
gm. Rymanów	2009	12	7	ojciec, matka	5	ojciec
	2010	6	4	ojciec	2	Ojciec
gm. Wojaszówka	2009	4	4	ojciec	-	-
	2010	4	4	ojciec	-	-

Statystyki te są bardzo niepokojące i niestety oddają trendy ogólnokrajowe. Przemoc najczęściej stosowana jest wobec bezbronnych dzieci w wieku do 13 lat, a sprawcami są najczęściej ojcowie rodziny bez rozróżnienia na stan prawny rodziny – sformalizowany – pozostawanie w związku małżeńskim rodziców, czy niesformalizowany - konkubinat. Rzadziej dopuszcza się stosowania przemocy matka lub starsze rodzeństwo. Z tymi danymi łączą się wartości określone w Tabeli Nr 4, dotyczącej sprawców przemocy, którymi w przeważającej większości bywają mężczyźni. Kobiety dopuszczają się przemocy sporadycznie.

Tabela Nr 4. Sprawcy przemocy.

Wyszczególnienie	Lata	Ogółem	kobiety	mężczyźni	nieletni
Powiat Krośnieński	2009	115	7	105	3
	2010	88	9	77	2
gm. Chorkówka	2009	1	1	-	-
	2010	6	3	3	-
gm. Dukla	2009	5	1	4	-
	2010	7	-	7	-
gm. Iwonicz Zdrój	2009	10	-	10	-
	2010	10	-	10	-
gm. Jedlicze	2009	32	-	32	-
	2010	18	-	18	-
gm. Korczyna	2009	6	2	4	-
	2010	10	3	7	-
gm. Krościenko Wyżne	2009	16	1	15	-
	2010	12	1	11	-
gm. Miejsce Piastowe	2009	2	1	-	1
	2010	1	-	1	-
gm. Rymanów	2009	39	1	37	1
	2010	19	1	18	0
gm. Wojaszówka	2009	4	-	3	1
	2010	5	1	2	2

Najczęściej zgłoszenia o stosowaniu przemocy w rodzinie GOPS-y pozyskują z Policji, następnie od osoby poszkodowanej, kolejnym źródłem są informacje własne OPS na podstawie wywiadu środowiskowego. Zgłoszeń dokonują również kuratorzy sądowi, szkoły. Zgłoszenia od osób stanowiących rodzinę poszkodowanej osoby w przemocy domowej znajdują się na odległym 6 miejscu.

Informacja o dzieciach dotkniętych przemocą przez pijanych rodziców i opiekunów dociera do GOPS-ów Powiatu Krośnieńskiego najczęściej również z Policji, wywiadu środowiskowego, rodziny, kuratora sądowego i sąsiadów. Szkoła praktycznie nie zgłasza sytuacji związanych z możliwością stosowania przemocy w danej rodzinie, nie robi tego również samo dziecko czy służba zdrowia.

Domniemane przesłanki działania sprawców przemocy ilustruje Tabela Nr 5.

Tabela Nr 5. Domniemane przesłanki działania sprawców przemocy.

	Sprawcy	alkohol (liczba osób)		typ osobowości (liczba osób)	
		2009	2010	2009	2010
Powiat Krośnieński	kobiety	5	2	1	2
	mężczyźni	72	59	4	8
	nieletni	1	0	2	0

Najczęściej do stosowania przemocy dochodzi po spożyciu alkoholu, rzadziej przyczyną jest typ osobowości sprawcy. Jedna z gmin za domniemaną przesłankę działania podała przypadek choroby psychicznej sprawcy przemocy.

Istotnym problemem podawanym przez ośrodki pomocy społecznej w zakresie świadczenia pomocy osobom doświadczającym przemocy, zwłaszcza dzieciom, jest brak poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego) dla osób indywidualnych na terenie Powiatu. Jest ono sporadycznie prowadzone - 1 raz w tygodniu w gminie Iwonicz-Zdrój i Jedlicze oraz 2 razy w miesiącu w gminie Krościenko Wyżne. Inne problemy diagnozowane przez GOPS-y w aspekcie pomocy ofiarom przemocy to: bierność ofiar przemocy w stosunku do swojej sytuacji, ukrywanie faktów przemocy; długotrwałe procedury prawne; wycofywanie się ofiar z wcześniejszych zgłoszeń przemocy; brak możliwości odizolowania sprawcy przemocy od ofiary na terenie gminy; niechęć do korzystania z poradnictwa i terapii; niechęć najbliższego otoczenia do współpracy z instytucjami pomocowymi; nieujawnianie problemu przez osoby poszkodowane; brak zastępczych lokali mieszkalnych.

Najczęstsze formy przemocy stosowanej wobec dzieci to: przemoc psychiczna, przemoc fizyczna i zaniedbywanie, przemoc ekonomiczna. Na terenie gmin Powiatu Krośnieńskiego w badanym okresie (2009-2010) nie odnotowano wykorzystywania seksualnego dzieci.

Najczęstszymi działaniami stosowanymi przez GOPS, celem zmiany w/w sytuacji w badanym okresie były: rozmowy dyscyplinujące z rodzicami, opiekunami; monitorowanie sytuacji domowej; praca socjalna z rodziną; powiadomienie kuratora sądowego; wspólne interwencje OPS i Policji; zgłoszenie problemu na Policję; zgłoszenie sprawcy do GKRPA; współpraca ze szkołą; udzielenie pomocy finansowej i rzeczowej; objęcie dzieci dożywianiem.

Efektami zastosowanych działań były: stabilizacja sytuacji domowej, nadzór kuratorski; podjęcie przez sprawcę leczenia odwykowego; zaprzestanie lub ograniczenie działań przemocowych; nadzór pracownika socjalnego nad rodziną; dozór sytuacji rodzinnej przez Policję; pomoc finansowa dla rodziny.

Działania podejmowane przez gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej to:

- a) wobec ofiar przemocy: pomoc finansowa i rzeczowa; poradnictwo; praca socjalna; powiadomienie policji; objęcie dzieci dożywianiem w szkole; współpraca z kuratorem sądowym; współpraca z policją, interwencja pracowników socjalnych.
- b) wobec sprawców przemocy m.in.: zgłoszenie sprawcy do GKRPA; przeprowadzenie rozmowy interwencyjno – ostrzegawczej; praca socjalna; interwencja domowa wspólnie z Policją; powiadomienie kuratora sądowego; współpraca z kuratorem sądowym; skierowanie sprawcy do poradni odwykowej.
- c) wobec świadków przemocy: rozmowy; rozmowy angażujące w pomoc osobom poszkodowanym; finansowanie kolonii dla dzieci; praca socjalna; pomoc finansowa w formie zasiłków; kompleksowa praca z całą rodziną poszkodowaną w związku z przemocą, monitorowanie sytuacji; monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach; współpraca z kuratorami rodzinnymi.

Przemoc domowa stanowi istotny problem społeczny. Podkarpacie w statystykach Komendy Głównej Policji należy do grupy najbezpieczniejszych województw w kraju, ale zjawisko przemocy domowej również tutaj istnieje.

Dane Komendy Miejskiej Policji w Krośnie obrazują przeprowadzone interwencje domowe następująco:

Tabela Nr 6. Przeprowadzone interwencje domowe Policji wobec przemocy rodzinie w roku 2009 i 2010 w Powiecie Krośnieńskim

Lp.	Liczba spraw	2009	2010
1.	Liczba przeprowadzonych interwencji domowych ogólnie	2626	2562
	- dotyczących przemocy w rodzinie (procedura NK)	707	628
2.	Interwencje dotyczące przemocy w rodzinie : miejsc interwencji:		
	- miasto	276	278
	- wieś	431	350
3.	Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej (ogółem)	1314	1126
	- kobiety	719	601
	- mężczyźni	136	131
	- małoletni do ukończenia lat 13	327	250
	- małoletni od 13 do 18 lat	132	144
4.	Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	712	632
	- kobiety	20	50
	- mężczyźni	689	580
	- nieletni	3	2
5.	Liczba sprawców przemocy zatrzymanych ogółem	415	332
	- kobiety	4	19
	- mężczyźni	410	312
	- nieletni	1	1
6.	Liczba sprawców pod wpływem alkoholu ogółem	458	349
	- kobiety	6	24
	- mężczyźni	451	324
	- nieletni	1	1
	W tym przewiezionych do izby wytrzeźwień	0	0
	- kobiety	0	0
	- mężczyźni	0	0
	- nieletni	0	0
	W tym przewiezionych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	413	330
	- kobiety	4	19
	- mężczyźni	408	310
- nieletni	1	1	
7.	Liczba przypadków udzielania pomocy medycznej	66	67
	- pokrzywdzony (a)	10	18
	- sprawca	56	49
8.	Liczba dzieci przewiezionych do szpitala, placówki, oddane pod opiekę	8	4

	osoby spokrewnionej		
9.	Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej, w których była prowadzona procedura „Niebieska Karta”.		
	- wszczętych	101	86
	- stwierdzonych	75	58
	- zakończonych	120	88
10.	Liczba informacji przesłanych do:		
	- ośrodków pomocy społecznej	119	122
	- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych	106	98
	- placówek służby zdrowia	1	2
	- placówek szkolno-wychowawczych	0	0
	- organizacji pozarządowych	0	3
	- innych	53	26
	Razem:	280	251

Z danych przedstawionych w tabeli nr 6 można wywnioskować, że Policja nie zgłasza wszystkich interwencji w środowisku, gminnym czy miejskim ośrodkom pomocy społecznej. Wywnioskować można również, iż przemoc na terenie Powiatu Krośnieńskiego jest istotnym problemem, tym bardziej, że często jest to problem przez ofiary przemocy oraz przez świadków przemocy niezgłaszany.

III. REALIZACJA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W POWIECIE KROŚNIENSKIM

W celu realizacji zadań określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w Powiecie Krośnieńskim zakłada się, że uruchomiony „Powiatowy program ...” będzie się opierał na:

- poradnictwie specjalistycznym, w skład którego wchodzi: poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne i socjalne.
- pracy Punktu Interwencji Kryzysowej przy PCPR,
- pomocy psychoterapeutycznej dla ofiar przemocy w grupie wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- pomocy psychologicznej i pedagogicznej dla dzieci – ofiar przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem przemocy seksualnej,
- pracy interdyscyplinarnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy domowej,
- realizacji programu korekcyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie,

- ścisłej współpracy z różnymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem Gminnych i Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej i Komendy Miejskiej Policji.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie w procesie pomocy osobom doświadczającym przemocy pracuje zespół, składający się z:

- pracowników socjalnych – udzielają wsparcia w trudnej sytuacji ekonomiczno – bytowej osobie doświadczającej przemocy;
- psychologa – udziela konsultacji indywidualnych i wsparcia w formie terapii;
- prawnika – informuje ofiarę o przysługujących jej prawach oraz monitoruje podejmowane przez nią kroki prawne.

Etapy pracy z osobami uwikłanymi w przemoc:

- 1) Diagnoza sytuacji osoby doświadczającej przemocy,
- 2) Wspólne z ofiarą określenie jej potrzeb i oczekiwań,
- 3) Opracowanie planu pomocy,
- 4) Realizacja planu pomocy,
- 5) Dzięki udzieleniu kompleksowej pomocy należy przypuszczać, że ofiara pod jej wpływem nabierze wystarczającej siły, która pozwoli jej na skuteczne zatrzymanie przemocy w jej życiu,
- 6) W przypadku niektórych osób, kierowanie do specjalistycznych ośrodków wsparcia.

Program skierowany jest do:

- a) ofiar przemocy w rodzinie, w tym:
  - dzieci
  - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych;
  - osób starszych;
  - osób niepełnosprawnych.
- b) sprawców przemocy w rodzinie;
- c) świadków przemocy w rodzinie.

Realizatorami programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są:

- a) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie;
- b) Komenda Miejska Policji w Krośnie;
- c) gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Krośnieńskiego;
- d) organizacje pozarządowe;
- e) Kościoły i inne związki wyznaniowe.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Tworzenie warunków do bardziej skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz obniżenie częstotliwości występowania zjawiska przemocy domowej.

W ramach realizacji Programu wyznaczono pięć priorytetów:

1. Periodyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie.
3. Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
4. Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie.
5. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc.

OPIS PRIORYTETÓW

Priorytet 1

Periodyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie:

- 1) zebranie szczegółowych wiadomości na temat rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Krośnieńskim;
- 2) ocena istniejącej infrastruktury instytucji pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie w Powiecie Krośnieńskim;
- 3) dostosowanie potrzeb szkoleniowych dla pracowników „pierwszego kontaktu”.

Priorytet 2

Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie:

- 1) kampanie społeczne zarówno piętnujące przemoc w rodzinie, jak i propagujące pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich;
- 2) konferencje i spotkania merytoryczne na temat przemocy w rodzinie.

Priorytet 3

Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie:

- 1) przygotowanie pakietów szkoleniowych i przeszkolenie w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie dla następujących grup pracowników:
  - Policji,
  - służby zdrowia,

- służb społecznych,
- nauczycieli i pedagogów szkolnych,
- wymiaru sprawiedliwości
- osób duchownych

Priorytet 4

Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie:

- 1) usystematyzowanie i rozwój sieci instytucji wspierających ofiary przemocy w rodzinie:
  - ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
  - specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
  - telefon zaufania dla ofiar przemocy w rodzinie,
  - ośrodki interwencji kryzysowej;
- 2) dostępność mieszkań socjalnych w pierwszej kolejności dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 3) udostępnienie do publicznej wiadomości informatorów o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie;
- 4) wzmocnienie ochrony ofiar przemocy poprzez:
  - opracowywanie programów ochrony ofiar przemocy z udziałem Policji, kuratorów sądowych,
  - opracowywanie programów korekcyjno – edukacyjnych dla ofiar przemocy w rodzinie,
  - zabezpieczenie odpowiednich warunków do przesłuchań dzieci (niebieskie pokoje) oraz (w miarę możliwości) dorosłych – ofiar przemocy w rodzinie,
  - opracowanie zaleceń, procedur i materiałów instruktażowych postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie dla: Policji, pracowników wymiaru sprawiedliwości, służb medycznych, pracowników socjalnych, nauczycieli i pedagogów szkolnych, osób duchownych.

Priorytet 5

Oddziaływanie na sprawców przemocy:

- 1) opracowanie i realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie;

2) wykonywanie przez sprawców przemocy w rodzinie prac użytecznych na rzecz instytucji udzielających pomocy osobom pokrzywdzonym, jako działanie dobrowolnie podejmowane (nie ma podstaw prawnych, aby taki obowiązek nakładać).

PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA KOORDYNACJĘ PROGRAMU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie

CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie będzie realizowany w latach 2011 – 2015.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
2. Podniesienie poziomu wiedzy dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie.
3. Promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.
4. Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
5. Wzrost liczby placówek udzielających pomocy.
6. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
7. Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.

WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

1. Liczba przeszkolonych z zakresu przeciwdziałania przemocy pracowników różnych instytucji.
2. Ilość przeprowadzonych na potrzeby pracowników szkół godzin szkoleniowych z tematu przemocy domowej.
3. Ilość rozpowszechnionych ulotek i broszur profilaktyczno informacyjnych dotyczących zjawiska przemocy domowej.
4. Ilość artykułów i informacji dotyczących przemocy domowej zamieszczonych w lokalnej prasie.
5. Ilość porad udzielonych osobom uwikłanym w przemoc.
6. Ilość odbytych z tytułu przemocy domowej interwencji w terenie.
7. Liczba osób objętych poradnictwem z tytułu przemocy w rodzinie.
8. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

9. Liczba dzieci objętych oddziaływaniami terapeutycznymi (świetlice środowiskowe, socjoterapeutyczne, grupy wsparcia, terapia indywidualna).
10. Ilość zgłoszeń przekazywanych przez Policję do PCPR w Krośnie.
11. Liczba osób przebywających w Ośrodku Interwencji Kryzysowej skierowanych przez PCPR.
12. Liczba sprawców przemocy odizolowanych od swoich rodzin.
13. Liczba osób objętych programem edukacyjno-korekcyjnym dla osób stosujących przemoc.

ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU ORAZ SPOSÓB REALIZACJI JEGO ZADAŃ

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie finansowany będzie ze środków Powiatu Krośnieńskiego i samorządów gminnych, a ponadto ze środków otrzymanych z budżetu Ministra Polityki Społecznej, Sejmiku Województwa Podkarpackiego, Wojewody Podkarpackiego, Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy wsparciu środków uzyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

1. Harmonogram i Finansowanie

Harmonogram działań wraz z finansowaniem realizacji poszczególnych zadań, zawarty został w załączniku do niniejszego programu. Warunkiem wprowadzania „Powiatowego programu...” jest zapewnienie w corocznym budżecie Powiatu Krośnieńskiego określonych środków finansowych na realizację przyjętych zadań. Powodzenie realizacji programu w dużej mierze uzależnione będzie również od wysokości pozyskanych dodatkowych środków zewnętrznych na część działań określonych w programie, a zwłaszcza z Europejskiego Funduszu Społecznego. Realizacja programu w części zadań może zostać zlecona na podstawie konkursu organizacjom pozarządowym. Realizacja części zaplanowanych działań nie wymaga dodatkowych nakładów finansowych i te będą realizowane systematycznie.

2. Monitorowanie

Ocenę realizacji poszczególnych działań programu w roku kalendarzowym dokonywać będzie Rada Powiatu Krośnieńskiego po przedłożeniu stosownego rocznego sprawozdania przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

**Harmonogram działań wraz z finansowaniem realizacji poszczególnych zadań
Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie
na lata 2011-2015**

Cele do realizacji	Zadanie	Działanie	Realizator	Termin realizacji	Źródła finansowania
Cel I. Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczanie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją własną oraz rówieśników	1. Prowadzenie zajęć wychowawczych oraz zajęć informacyjno-edukacyjnych 2. Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym 3. Opracowywanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.	- Szkoły i placówki edukacyjne - Świetlice i placówki wsparcia dziennego - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, - Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne - Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Ośrodki Pomocy Społecznej - Organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe	2011 - 2015	Budżet samorządu - powiatu - gminy oraz środki pochodzące z organizacji pozarządowych

Cel II. Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie.	1. Promowanie nieagresywnych zachowań w mediach (prasa, telewizja, radio)	1. Współpraca z mediami 2. Kampanie informacyjne 3. Promowanie zadań realizowanych w ramach Zespołów Interdyscyplinarnych	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Interdyscyplinarne Zespoły ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - Media	2011 – 2015	Bez nakładów
	2. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie, w dotychczasowym miejscu zamieszkania lub pobytu	1. Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, prawne, socjalne 2. Praca socjalna 3. Aktywizacja zawodowa 4. Interwencja kryzysowa 5. Grupy wsparcia 6. Promocja i realizacja „Niebieskiej karty” i „Niebieskiej linii”	- Ośrodki Pomocy Społecznej - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Policja, sąd, prokuratura - Punkt Interwencji Kryzysowej przy PCPR	2011 - 2015	Bez nakładów
	3. Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę	1. Odseparowanie sprawcy przemocy od ofiary 2. Zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną 3. Udzielanie i zapewnienie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i zmuszonym do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania, pobytu lub rodziny 4. Udzielanie i zapewnienie bezpiecznego schronienia rodzinom dotkniętym	- Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy PCPR - Ośrodki Pomocy Społecznej - Policja, sąd, prokuratura.	2011 - 2015	Budżet samorządu - powiatu - gminy oraz środki pochodzące z organizacji pozarządowych

		przemocą 5. Pomoc socjalna osobom dotkniętym przemocą 6. Grupy wsparcia			
	4. Działania realizowane w ramach Gminnych Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1. Wszystkie zadania z katalogu zadań wymienionych w GPPiRPA, które wiążą się z przeciwdziałaniem przemocy u osób uzależnionych lub współuzależnionych	- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2011 - 2015	Środki Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
Cel III. Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.	1. Edukacja sprawców	1. Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, socjalne 2. Terapia indywidualna i grupowa 3. Warsztaty korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy	- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Policja, sąd, prokuratura, areszt śledczy.	2011 - 2015	Środki własne Powiatu, środki z budżetu Wojewody
Cel IV. Poprawa skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy oraz monitorowanie zjawiska występowania przemocy w rodzinie.	1. Podniesienie poziomu wiedzy osób zajmujących się zawodowo lub społecznie przemocą w rodzinie	1. Poradnictwo specjalistyczne 2. Szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - Interdyscyplinarne zespoły przeciwdziałania przemocy w rodzinie - Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2011 - 2015	Środki własne Powiatu, środki z budżetu Wojewody

	2. Zbieranie i analiza informacji dotyczących zjawisk sprzyjających występowaniu przemocy.	1. Przeprowadzanie ankiet 2. Ewidencja zgłoszeń Policji z założeniem Niebieskiej Karty 3. Prowadzenie rejestrów udzielanych porad i wsparcia dotyczących przemocy domowej	- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	2011 - 2015	Bez nakładów